

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

**Соціально-психологічний факультет
Кафедра мовної підготовки**

*До 200-ліття від дня народження
Т. Г. Шевченка*

**МОВА В ПРОФЕСІЙНОМУ ВИМІРІ:
КОМУНІКАТИВНО-КУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ**

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
17–18 грудня 2014 року**

Частина I

**Харків
2014**

УДК 811:378.147.091.33(08)

ББК 81я42

М 74

Рекомендовано вченою радою соціально-психологічного факультету
Національного університету цивільного захисту України
(протокол № 2 засідання від 20.10.2014 р.).

Редакційна колегія:

ректор, канд. психол. наук, проф. В. П. Садковий (голова);
проректор з наукової роботи, д-р тех. наук, проф. В. А. Андронов (заступник
голови);
завідувач кафедри мовної підготовки, канд. філол. наук, доц. І. Є. Богданова
(відповідальний редактор);
доцент кафедри мовної підготовки, канд. психол. наук, доц. Ю. В. Воронова;
доцент кафедри мовної підготовки, канд. філол. наук, доц. Н. В. Кринська;
начальник соціально-психологічного факультету, канд. психол. наук,
доц. А. С. Куфлієвський;
доцент кафедри мовної підготовки, канд. філол. наук, доц. О. Ф. Кучеренко;
старший викладач кафедри мовної підготовки, канд. філол. наук
О. О. Старова.

**Мова в професійному вимірі: комунікативно-культурний аспект:
матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. 17–18 грудня
2014 р.: У 2-х ч. – Ч. I. – Х.: НУЦЗУ, 2014. – 240 с.**

У збірнику вміщено матеріали Міжнародної науково-практичної конфе-
ренції «Мова в професійному вимірі: комунікативно-культурний аспект»,
присвячені актуальним проблемам сучасного мовознавства: філософії мови
в професійній освіті, мовній картині світу та її реалізації в мовленні, функ-
ціонуванню професійної мови в полікультурному суспільстві й формуванню
професійної комунікативної компетенції, нормуванню й стандартизації тер-
мінологічної лексики, інноваційним методам, технологіям і стратегіям ефе-
ктивного навчання мови – як рідної, так і іноземної.

Видання призначене для студентів, курсантів, аспірантів, викладачів
вищих навчальних закладів, наукових працівників.

*Матеріали подано в авторській редакції. Відповідальність за точність наведених
фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори.*

Зміст

ФІЛОСОФІЯ МОВИ В ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ.....	3
<i>Вельш Вольфганг</i>	
Лінгвістичний ідеалізм	3
<i>Голобородько Костянтин</i>	
Концептосфера мовної особистості: лінгвістичний та лінгводидактичний аспекти.....	8
<i>Латишев Роман, Тороповська Лариса</i>	
Дискурс як явище сучасного комунікативного середовища	9
<i>Муляр Володимир</i>	
Про деякі методологічні аспекти професійної мови	11
<i>Сергєєва Галина</i>	
Іноземна мова як засіб професійної підготовки студентів-юристів	13
<i>Скрипник Юлія</i>	
Філософія мови та когнітивна лінгвістика: до питання співвіднесення	16
МОВНА ОСОБИСТІТЬ, ЇЇ МОВНА КАРТИНА СВІТУ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ В МОВІ, МОВЛЕННІ, СВІДОМОСТІ. ПСИХОЛІНГВІСТИКА.....	19
<i>Abramiv Olha</i>	
Modelling as the Central Issue of Fundamental Research Corpus in Modern Applied Linguistics	19
<i>Бенькевич Галина</i>	
Відображення рис характеру людини в латинській фразеології.....	21
<i>Бичко Зиновій</i>	
Іван Франко про народну і літературну мову	23
<i>Бичко Зиновій</i>	
Процес формування західноукраїнського варіанта літературної мови	27
<i>Бойко Яна, Васильєва Олена</i>	
Особливості мультиплікаційної комунікації	29
<i>Борисов Олексій</i>	
Комунікативна особистість та вплив у діалогічному дискурсі.....	31
<i>Брайтгаупт Фрітц</i>	
Відмовка та виправдування.....	33
<i>Валіт Олена</i>	
Особисто-діяльнісний підхід у методиці викладання РМІ.....	36
<i>Haiduk Marta</i>	
Patterns of Speech Individuals' Interaction in Communicative Conflict Situations	38
<i>Гащук Наталія</i>	
Роль концепту «горе» в українській мовній картині світу	40

<i>Гнат Наталія</i>	
Листування закоханих як особливий вид комунікації	43
<i>Груба Таміла</i>	
Формування мовної особистості на засадах функційно-комунікативного підходу	45
<i>Гудзенко Олена</i>	
Харків у мовній картині світу українця періоду українізації (на матеріалі п'єси Миколи Куліша «Мина Мазайло»)	47
<i>Деренчук Наталія</i>	
Мовна особистість сучасного українського політика (на матеріалі інавгураційної промови П. Порошенка)	49
<i>Димань Наталія</i>	
Тематична специфіка анекдотів у французькій лінгвокультурі.....	51
<i>Дюкар Катерина</i>	
Оказіоналізм як репрезентант мовної особистості (на прикладі ідіостилів В. Голобородька, Т. Мельничука та С. Сапеляка)	53
<i>Дяків Надія</i>	
Психолінгвістичні явища в лексико-семантичному полі “Footwear”...	55
<i>Еремеева Наталия</i>	
Особенности построения концептуального пространства английской народной сказки.....	57
<i>Жигло Оксана, Кір'янова Олена</i>	
Мовне чуття як складова комунікативної компетенції	59
<i>Жостка Тамара, Васильєва Олена</i>	
Семантичний простір іменників австралійського національного варіанта сучасної англійської мови.....	62
<i>Золотарьова Ірина, Пономарьов Олександр</i>	
Педагогічне спілкування як засіб виховання студентів.....	64
<i>Калинин Степан</i>	
О языковой личности древнегерманского эпического повествователя и о герое древнегерманского эпоса (на примере «Песни о Хильдебранте»).....	65
<i>Карпець Любов</i>	
Мова як спосіб інформації про світ людини (на прикладі жаргону)	67
<i>Коваль Анастасія</i>	
Когнітивно-прагматичний підхід у проекції на галузеву лексикографію.....	70
<i>Ковальова Олександра, Соловійова Юлія</i>	
Мовна картина світу в перекладах Ігоря Качуровського.....	72
<i>Конакова Елена</i>	
Перевод как версия оригинала (символы в поэзии Ф. Г. Лорки).....	74
<i>Кретов Павло</i>	
Мова і символ: формування картини світу.....	76

<i>Лептуга Олена</i>	
Лінгвокогнітивний і лінгвокультурологічний підходи до визначення поняття «концепт».....	78
<i>Лисиченко Лідія</i>	
Екологія мови – екологія суспільства.....	81
<i>Литвинюк Ольга</i>	
Особливості іншомовної картини світу студентів аерокосмічних спеціальностей	84
<i>Маленко Олена</i>	
Комунікативний дисонанс сьогодення: мова за межами розуміння ...	86
<i>Міненко Олеся</i>	
Художній переклад як засіб міжмовної комунікації	89
<i>Мороз Тетяна</i>	
Мовна картина світу сучасного українця через призму активновживаних у мовленні лексем.....	91
<i>Нестеренко Анастасія</i>	
Репрезентація семантики кількісної ознаки в мові представників різних професій.....	94
<i>Олейник Елена, Гнатенко Катерина</i>	
Стилистические особенности фразеологических единиц спортивной фразеологии	96
<i>Оліяр Марія</i>	
Проблема формування мовної особистості майбутніх учителів початкових класів.....	98
<i>Остренок Інна</i>	
Рецепція інших націй та її відбиття в експресивних етнономінаціях сучасної української мови	99
<i>Павліщева Яна</i>	
Роль латинської мови в юриспруденції	101
<i>Пелепейченко Людмила</i>	
Еволюція мовної особистості військового лідера	103
<i>Процик Ірина</i>	
Мовна картина світу українського футбольного фаната.....	105
<i>Радльмайєр Штеффен</i>	
Діалект та література в німецькій мові.....	107
<i>Руденко Світлана</i>	
Семантика глутонімів у біблійних текстах	111
<i>Рябова Вікторія, Васильєва Олена</i>	
Гендерні особливості політичного дискурсу М. Тетчер та Дж. Мейджора.....	113
<i>Скиба Марина, Васильєва Олена</i>	
Використання мовної символіки в оповіданнях А. К. Дойля (на матеріалі кольороназв)	115

<i>Соина Ирина</i>	
Язык как система кодирования и социальности	117
<i>Стародубцева Любов</i>	
Концепції комунікативного дискурсу в художньому тексті	119
<i>Сукаленко Тетяна</i>	
Проблема мовної особистості студента економічного вишу	121
<i>Фомина Наталия, Мирчетич Марина</i>	
Проявление в речевой деятельности	
мотивационных характеристик студентов	
с различным соотношением сигнальных систем	124
<i>Хряпак Сергій</i>	
Мовне різноманіття в Європі. Роль англійської мови	
у формуванні процесів багатомовності	127
<i>Черкашин Сергій</i>	
Про співвідношення понять «наукова картина світу»	
та «мовна картина світу» національної мови	129
<i>Шимбрик Юлія</i>	
Міжкультурні конфлікти в англomовному кінодискурсі	131
НОРМУВАННЯ Й СТАНДАРТИЗАЦІЯ	
ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ЛЕКСИКИ	133
<i>Архипенко Людмила</i>	
Особливості формування української термінології	
інтелектуальної власності	133
<i>Богуш Оксана</i>	
Проблеми унормування української астрономічної термінології	135
<i>Борисов Володимир</i>	
Термін у науковій метамові українського мовознавчого дискурсу ..	137
<i>Василяйко Ірина</i>	
Нормування української кінематографічної термінології	139
<i>Гошовська Лариса</i>	
Проблеми термінотворення в сучасній українській	
терміносистемі спорту	142
<i>Дельцова Олена, Луцик Олександр, Чайковський Юрій, Геращенко Сергій</i>	
Використання нового списку гістологічної термінології	
в пізнавальній і професійній комунікативній стратегії	
студента і лікаря	144
<i>Дьолог Ольга</i>	
Економічні терміни-англіцизми та засоби їхньої адаптації	
в сучасній українській мові	146
<i>Ємельянова Євгенія</i>	
Проблема нормування номенклатурних назв	
у сучасній українській термінології	148
<i>Кацішин Наталія</i>	
Функціональні характеристики термінів дипломатії	150

<i>Kikvidze Zaal</i>	
Multiple Metalanguages of Linguistics?	
Terminology of Sound Symbolism through Time and Space	152
<i>Книшченко Наталія</i>	
Стандартизація науково-технічної мови	155
<i>Ковкіна Євгенія</i>	
Явище полісемії в термінології криміналістики.....	157
<i>Купрікова Галина</i>	
Спеціальні назви одягу і взуття з префіксоїдними компонентами в українській мові.....	159
<i>Михайлова Тетяна</i>	
До питання про метамову термінознавства.....	161
<i>Томіленко Людмила</i>	
Галузева лексика в «Словнику московсько-українському» В. Дубровського	163
<i>Черняк Лариса, Долапчі Анастасія</i>	
Теоретичні та практичні аспекти стандартизації термінологічної лексики.....	165
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ Й ТЕХНОЛОГІЇ КОМУНІКАЦІЇ В ОСВІТІ Й НАУЦІ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ МОВИ.....	168
<i>Анастасьєва Оксана</i>	
Методи та засоби створення іншомовного середовища та його вплив на мовну компетенцію	168
<i>Beskorsa Olena</i>	
Multimedia Projects in English Language Teaching for Students of Pedagogical University	170
<i>Бобкова Тетяна</i>	
Лексикографічний корпус: визначення й детермінативні ознаки	172
<i>Богданова Оксана</i>	
Застосування автентичних відеозасобів у навчанні іноземної мови ..	174
<i>Вереїтіна Ірина</i>	
Система вправ у віртуальному освітньому мовленнєвому середовищі	176
<i>Вітюк Валентина</i>	
Застосування інноваційних методів у модульному навчанні.....	178
<i>Глівінська Леся</i>	
Під знаком корпусу: лінгвістичні стратегії сучасності.....	180
<i>Добровольська Наталія</i>	
Інноваційні методи навчання іноземних мов студентів комп'ютерних спеціальностей	183
<i>Дробіт Ірина, Рак Наталія</i>	
Проект дистанційного курсу «Теоретична фонетика основної іноземної мови» для студентів за напрямом підготовки «Філологія» (спеціалізація «Переклад»).....	185

<i>Істоміна Раїса</i>	
Міжнародні проектні роботи в навчальному процесі	187
<i>Козинець Інна, Задорожна Віра</i>	
Інноваційні методи викладання української мови як іноземної	189
<i>Макарук Лариса</i>	
Про нові парадигми лінгвістичних досліджень	191
<i>Матвій-Лозинська Юлія</i>	
Технології інтегрованого навчання в професійній підготовці майбутніх фахівців сфери обслуговування	193
<i>Мединська Наталія</i>	
Використання проектних технологій у процесі формування професійної компетенції студентів-філологів	195
<i>Мірочник Віра</i>	
Використання мультимедійних технологій у вивченні іноземних мов.....	197
<i>Moshtah Yevheniia</i>	
Teaching Coherence in Writing in ESP Classroom.....	199
<i>Петрушова Наталія</i>	
Особливості використання інформаційних відеотехнологій під час вивчення іноземної мови	201
<i>Романова Оксана</i>	
Поєднання традиційних та інноваційних методів навчання на заняттях з української мови (за професійним спрямуванням) у контексті компетентнісного підходу.....	203
<i>Селиверстова Лариса</i>	
Дистанционное обучение как инновационный метод обучения языку	205
<i>Сімонок Валентина</i>	
Реалізація нових підходів до викладання іноземної мови у вищому юридичному навчальному закладі.....	207
<i>Starov Oleksii</i>	
Bringing Sentiment Analysis and Ukrainian Language Together	213
<i>Tarabanovska Oksana</i>	
Using Internet for Teaching Business English.....	215
<i>Тригуб Інна</i>	
ІКТ як пріоритетний засіб у покращенні якості освіти.....	216
<i>Уварова Олена</i>	
Актуальні методи використання комп'ютерних технологій у навчанні англійської мови студентів немовних ВНЗ	219
<i>Усов Дмитро, Чолак Яна</i>	
Деякі рекомендації щодо використання інформаційно-комунікативних сервісів у службовій діяльності співробітників ДСНС України	221

<i>Черняк Лариса, Долапчі Анастасія</i>	
Використання цифрової лінгафонної лабораторії як ефективний метод формування іншомовної компетенції.....	224
<i>Шевчук Олена, Казарян Тетяна</i>	
Рольові ігри – ефективний метод навчання російської мови як іноземної	225
<i>Шуневич Богдан</i>	
Інноваційні технології викладання іноземних мов у Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності....	227
<i>Юр'єва Катерина</i>	
Інтерактивні методи формування міжкультурної компетентності студентів.....	229
СПИСОК АВТОРІВ.....	232

Підписано до друку 20.10.14. Формат 60×84/16.
Папір 80 г/м². Друк ризограф. Ум. друк. арк. 15,0.
Тираж 100 прим. Вид. № 124/14.
Сектор редакційно-видавничої діяльності
Національного університету цивільного захисту України
61023, м. Харків, вул. Чернишевська, 94

www.nuczu.edu.ua

СЕМАНТИЧНИЙ ПРОСТІР ІМЕННИКІВ АВСТРАЛІЙСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ВАРІАНТА СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Австралійський національний варіант англійської мови (АНВАМ) – один з основних варіантів, який переважно використовується в Австралії й має близько 20 млн носіїв (більшість населення Австралії). Він веде своє походження від британської англійської, регіональних діалектів Великої Британії та мови нижчих верств суспільства, він також увібрав у себе особливості мови солдатів та ув'язнених. За результатами етимологічного аналізу, серед іменників АНВАМ найбільшу частку (40 %) складають слова, що надійшли з британської англійської та її діалектів, а також слова, створені на основі словобудівних матеріалів британського варіанту англійської мови. З мов аборигенного населення Австралії було запозичено близько 35 % слів, переважно на позначення флори, фауни, зброї, житла та ритуалів. Американський варіант набув широкого впливу на АНВАМ лише у ХХ–ХХІ ст. (20 %) та поповнює розмовну лексику австралійців, позначаючи переважно поняття побутової сфери. Найменшу частку (5 %) становлять лексичні одиниці, запозичені з інших мов, вони позначають явища та об'єкти, специфічні для країни, з мов котрої було запозичено слова.

Вокабуляри британського та австралійського варіантів англійської мови практично збігаються, розбіжності виявляються в лексичних одиницях, характерних лише для Австралії, лексичних одиницях, які не мають еквівалентів у інших варіантах та сферах, специфічних для життя австралійців [1, с. 101; 2].

Семантичний простір вокабуляру визначаємо як сукупність понять (інформаційних фрагментів), що підлягають вербалізації за допомогою одиниць вокабуляру. Ідеться про те, що у свідомості лінгвоспільноти складається певним чином упорядкована сукупність знань про світ, яка являє собою систему понять – порцій інформації про окремі фрагменти дійсності. За необхідності комунікації фрагменти понять «закріплюються» за словами, перетворюючись на їхні значення. Таким чином, аналіз значень слів мови свідчить про наявність визначених понять у семантичному просторі вокабуляру лінгвоспільноти.

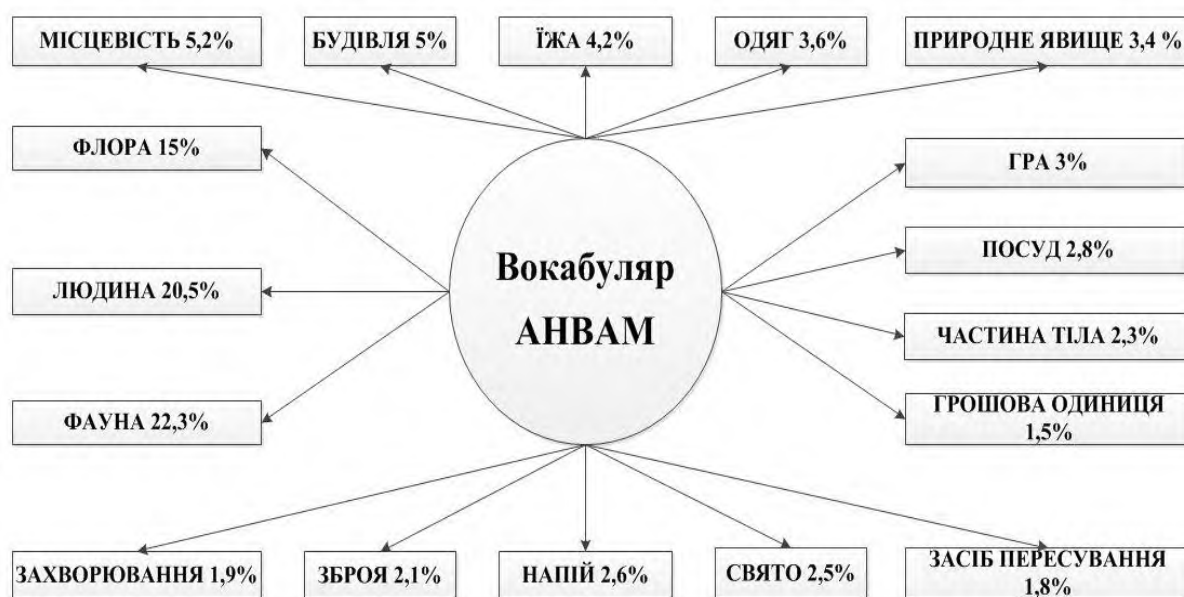
Для виявлення інформаційної структури семантичного простору вокабуляру АНВАМ методом суцільної вибірки ми відібрали 956 іменників, об'єднаних після проведення компонентного аналізу їхніх значень у сімнадцять тематичних груп (ТГ), найбільш репрезентативними з яких є «**назви тварин**» (22,3 %), «**назви осіб**» (20,5 %), «**назви рослин**» (15 %).

При цьому декілька ТГ є складноструктурованими. Наприклад, ТГ «**назви тварин**» включає в себе такі тематичні підгрупи (ТПГ): «*назви*

ptaxiv»: *robin* – вільшанка [3], «*назви ссавців*»: *chocolate frog* – собака [3], «*назви комах*»: *teat* – мураха [3], «*назви риб*»: *beakie* – бікі (різновид морської риби) [3], «*назви плазунів*»: *carpel* – пітон [3], «*назви павуків*»: *jockey spider* – жокей (назва павука) [3].

Серед тематичної групи «**назви осіб**» можна виділити такі ТПГ: «*назви мешканців території*»: *Eastener* – той, що проживає на сході країни [3]; «*назви представників національності*»: *Chow Chow* – китаєць [3], «*назви представників професії*»: *fruitologist* – торговець фруктами [3], «*назви осіб за статтю*»: *bonzarina* – гарна жінка [3], *jelly leaf* – чоловік [3], «*назви носіїв характеру*»: *iceberg* – морж [3].

Проаналізувавши обрані іменники АНВАМ, можемо констатувати, що «предметна» (репрезентована іменниками) ділянка семантичного простору вокабуляру АНВАМ включає поняття *фауна, флора, людина, місцевість, будівля, їжа, одяг, природне явище, гра, посуд, напій, свято, частина тіла, зброя, захворювання, засіб пересування та грошова одиниця*. У середині більшості з них можна виділити референційно однорідні інформаційні блоки, що знаходять вербалізації в тематичних підгрупах різних тематичних груп вокабуляру АНВАМ. Отже, структура семантичного простору АНВАМ бачиться нам як поєднання сімнадцяти понять:

Подальше вивчення семантичного простору АНВАМ передбачає залучення до матеріалу дослідження, крім іменників, одиниць іншої частини мовної належності, що надасть змоги вивчити особливості семантичного простору АНВАМ на референційно різних його ділянках.

Література

1. Септарова М. Д. Английский язык в национальных вариантах / М. Д. Септарова // Культура народов Причерноморья. – 2008. – № 138. – С. 100–103.

2. Preston D. Varieties of American English. English Language Programs Division / Dennis R. Preston, Roger W. Shuy. – Washington, D. C. : United States Information Agency, 1988. – 35 p.

3. The Australian National Dictionary : [Information in Non-Legible Form]. – URL : <http://australiannationaldictionary.com.au/index.php>.

Ірина Золотарьова, Олександр Пономарьов
Харків

ПЕДАГОГІЧНЕ СПІЛКУВАННЯ ЯК ЗАСІБ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ

Педагогічне спілкування – різновид спілкування як процесу взаємодії між тим, хто навчає, і тими, кого навчають [1, с. 393]. Відомо, що спілкування як психологічне явище містить у собі такі складові: комунікативну – обмін інформацією; інтерактивну – взаємодія в ході спілкування; перцептивну – порозуміння, сприйняття та оцінка один одного тими, хто спілкується [2, с. 117].

Залежно від стилю, який обирає викладач у ході педагогічного спілкування, одна зі складових процесу спілкування завжди набирає певної переваги в порівнянні з іншими. З метою виявлення значущості кожного з аспектів спілкування в ході навчальної діяльності для студентів було проведено анкетування серед студентів старших курсів, що вивчають дисципліну «Психологія». Воно продемонструвало вагому значущість для студентів перцептивного боку спілкування. Зокрема, результати анкетування виявили такі співвідношення: 50 % студентів назвали найважливішим перцептивний бік; 30 % – комунікативний; 20 % – інтерактивний.

За результатами анкетування, порозуміння, сприйняття та оцінка розглядаються студентами як найважливіші складові педагогічного спілкування.

Отримана інформація набуває особливого значення з точки зору можливостей виховного впливу на студентів у процесі педагогічного спілкування, перш за все враховуючи той факт, що саме перцептивний бік спілкування містить відповідні емоційні та особистісні складові.

Відомо, що виховання – двобічний процес, у якому відбувається активна взаємодія між тим, хто виховує, та тими, кого виховують. У результаті такої взаємодії вихованець змінює своє розуміння світу, ставлення до людей та самого себе. Очікувані зміни можуть мати місце лише як результат спеціально організованих дій із боку викладача.

Викладач у процесі педагогічного спілкування постає в ролі вихователя та виконує цілу низку відповідних дій: передає досвід, накопичений людством; знайомить зі світом загальної культури; стимулює процеси самовиховання та самовдосконалення; допомагає знайти вихід зі складних життєвих ситуацій; формує мотиви вивчення своєї дисципліни.